

Handlingsplan för Ålands kulturdelegations verksamhet 2017

Inledning

Ålands kulturdelegation är en Ålands landskapsregering underlydande myndighet som tillsätts av landskapsregeringen för att stöda och utveckla åländskt kulturliv. Ålands kulturdelegation ska fatta beslut i kulturfrågor i enlighet med fastställd rambudget samt i enlighet med landskapsregeringens kulturpolitiska riktlinjer och särskilda instruktioner. Delegationen ska enligt nuvarande reglemente årligen presentera ett förslag till handlingsplan för landskapsregeringen.

Utgångspunkten för kulturdelegationens handlingsplan 2017 är det kulturpolitiska programmet som antogs 2013. Vidare fungerar landskapsregeringens regeringsprogram från 2015 "Regeringsprogram för ett hållbart Åland - kraftsamling för stabilitet och förändring" samt budgeten för år 2017 som ram för handlingsplanen.

Förslaget till kulturdelegationens handlingsplan beaktar även den 2016 antagna "Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland samt Ålands landskapsregerings åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik år 2013-2016." Ett tillgängligt Åland" och Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016-2019. I det senare dokumentet konstateras det att "civilsamhället och tredje sektorn med sina organisationer, föreningar och församlingar kan spela en mycket viktig roll för att underlätta den inflyttades integration. Dels möjliggör de för inflyttade att skapa ett rikare socialt liv och bredare kontaktnät, dels utför tredje sektorn viktigt arbete och tillhandahåller tjänster på många områden som utgör ett komplement till övriga aktörer".

Förslaget till handlingsplan har föregåtts av inhämtande av information i prioriterade frågor som barn och unga, integration och mångfald och hållbarhet. Ytterligare avser kulturdelegationen att hämta information gällande områdena jämställdhet, tillgänglighet och funktionsnedsättning.

I slutet på handlingsplanen presenteras förslag på åtgärder för fortsatta satsningar under kulturdelegationens resterande mandatperiod att användas som grund för kommande handlingsplaner och budgeteringar.

1. Kultur för, med och av barn och unga

Barns och ungas rätt till kultur och kulturupplevelser är fastslagen i FN:s barnkonvention som Åland godkände 1991. Barn och ungas rätt till kultur är prioriterad i landskapsregeringens kulturpolitik. "Barn ska ha tillgång till kultur och kulturarv samt få handledning och uppmuntran till eget skapande. Barns fantasi, energi och lust att pröva på olika kulturformer ska tas tillvara och uppmuntras på olika sätt både i institutioner och i andra kreativa sammanhang. Barn ska vid sidan av daghem och skola ges möjlighet till skolning och fördjupning inom olika konstområden." Enligt barnkonventionen handlar barns rätt till kultur om barns rätt att delta i samhället. Att få yttra sig. Att få tillgång till olika uttrycksmedel. Att bli lyssnad på och synliggjord. Att få tillgång till konst, kultur och information. (Rädda Barnen på Åland)

Genom att tillgodose ett rikt kulturutbud för barn och unga gynnas kreativitet och innovation, ytterligare främjas kritiskt tänkande samtidigt som barn och unga erbjuds meningsfulla fritidsaktiviteter och blir medvetande om vårt kulturarv

I förslaget till handlingsplan definieras barn som upp till 18 år och unga som personer under 29 år.

MÅL: Ålands kulturdelegation ska arbeta för att tillgodose barns och ungas kulturella rättigheter oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller särskilda behov, bostadsort eller ekonomisk situation.

HUR?

- Genom att rikta stöd för kulturverksamheter inom ramen för kultur i skärgården med fokus på barn och unga.
- Genom att uppdatera ansökningsförfarandet både vad gäller riktlinjer för stöd och redovisningar samt digitala ansökningsformulär.
- Genom att anlägga ett barn- och ungdomsperspektiv vid beviljande av stöd och stipendier, dvs ett slags barnkonsekvensanalys av de beslut som delegationen tar. Behandlingen av ansökningar utgår från **tillgången** till kultur, dvs barns och ungas möjlighet att få ta del av kultur, möjligheten för barn och unga att **utveckla sitt skapande/och delta** tillsammans. Vidare att få delta under **kvalificerad/professionell ledning** samt att också få möjlighet att **fördjupa sina kunskaper**. Ytterligare ska stödfördelningen beakta en regional och jämlik fördelning.
- Genom att utforma tydligare anvisningar för redovisning av stöd och stipendier som gör det möjligt att utvärdera de medel som fördelas med beaktande av ett barn- och ungdomsperspektiv.
- Genom att öka kunskapen om och möjligheten till digital förmedling av kultur för, med och av barn. Undervisning vid Ålands Musikinstitut kan redan nu förmedlas digitalt. Ålands Folkhögskola är en annan aktör med utvecklingsmöjlighet som kan lyftas fram.
- När delegationen utser sakkunnigrupper ska yngre medlemmar särskilt vara i åtanke.
- Genom att i större utsträckning hålla digitala möten t.ex. Skype, för att underlätta deltagande.

2. Kultur och hälsa

Ett av FN:s 17 utvecklingsmål är hälsa och välbefinnande. Medveten om kulturens hälsofrämjande effekter har kulturdelegationen under några år särskilt lyft fram området kultur och hälsa genom bl.a bidragsbeviljning men också genom kompetenshöjande föreläsningar. Insatser inom ramen för projektet "Kultur och hälsa" prioriteras fortsättningsvis. Fysisk tillgänglighet, inkludering, bemötande samt information och kommunikation är centrala begrepp.

Genom att tillgodose ett rikt kulturutbud för alla som bor på Åland oavsett region, etnicitet, ålder eller funktionsnedsättning bidrar vi till ett välmående samhälle och välmående människor.

MÅL: Ålands kulturdelegation ska främja tillgången till kultur och eget skapande.

HUR?

- Genom riktade stöd för kulturverksamheter inom ramen för kultur, omsorg och hälsa.
- Genom att stödja vidareutvecklingen av möjligheten till digital förmedling av kultur, E-hälsa, dels genom inhämtande av kunskap inom området, dels genom samverkan och bidrag för digital förmedling av kultur. Ett seminarium om digital förmedling av kultur inom hälsa och vård arrangeras under 2017.
- Kulturinstitutionernas anpassning till funktionsnedsättning pågår kontinuerligt, vidare beviljas stöd till ungdomsgårdar samt kulturhistoriskt intressanta byggnader med särskild hänsyn till att göra dem tillgängliga.

3. Landskapets gästbostäder

Ålands landskapsregering upprätthåller för närvarande två stipendiebostäder, en i Eckerö Post- och tullhus och en på Källskär. I takt med att residensverksamheten har formaliserats möjliggörs ett större kunskapsutbyte under stipendiaternas vistelse vilket får återverkningar i den lokala kulturen. Ett ömsesidigt utbyte sker i och med att gästande konstnärer och kulturarbetare erbjuds inspiration och arbetsro i en stimulerande och naturskön miljö. Stipendievistelsen har om möjligt kombinerats med möten med den lokala publiken och kulturarbetare och därigenom har Åland fått ta del av konstnärernas arbete och kunskap. Det är glädjande att intresset för gästbostäderna har ökat och att även internationella konstnärer och kulturarbetare har uppmärksammat möjligheten till vistelse på Åland.

MÅL: Ålands kulturdelegation ska verka för och stimulera till möten och därigenom utveckla det lokala kulturlivet både genom utbyte av kunskaper och publika evenemang/upplevelser. Kulturdelegationen vill samtidigt erbjuda möjlighet till vistelse och arbetsro för gästande konstnärer och kulturarbetare.

HUR?

- Genom att öka synligheten för och informationen om landskapets gästbostäder genom att ingå i nätverket Res Artis network. (påbörjat i dec. 2016)
- Genom att förtydliga ansvarsfördelningen för verksamheten
- Genom att förlänga verksamhetsperioden i Eckerö Post- och tullhus till att gälla hela året.
- Genom att undersöka möjligheterna att på sikt etablera ytterligare en gästbostad i lägenheten mitt emot nuvarande lägenhet.

4. Finland 100 år

Ålands landskapsregering uppmärksammar Finlands självständighets 100 års jubileum genom evenemang och en jubileumskonsert den 9 juni.

I kulturdelegationens budget finns 115 000 € upptagna att fördela för uppmärksammandet av jubileumsåret.

MÅL: Kulturdelegation formulerar riktlinjer för och fattar beslut om stöd för uppmärksammandet av Finland 100 år.

Riktlinjerna antogs den 15 december 2016. Stöden har utannonserats att sökas den 31 januari 2017.

HUR:

- Genom att fördela stöd för ändamålet, enligt fastslagna riktlinjer.

5. Kreativa näringar/ kulturexport

Det kan konstateras att kreativa näringar är ett politikområde som är sektoröverskridande.

För närvarande har landskapsregeringens arbete med att utforma stöd för kreativa näringar koncentrerats till att uppdatera riktlinjerna för landskapets filmmedel.

Landskapsregeringen har beslutat överföra beslutanderätten av filmmedlen (250 000 €) till kulturdelegationen att fördelas efter förslag av filmnämnden. Frågan om hur fortsatt filmfinansiering av större filmproduktioner på Åland ska utvecklas upptar film- och medianämndens arbete. För stöd till lokala produktioner som i första hand berikar den åländska kulturen beslutar kulturdelegationen om medel ur ordinarie PAF-anslag.

Positiva effekter som kan uppnås med en satsning på att locka större filmproduktioner till Åland är i första hand kopplade till ekonomisk nytta i form av kost- och logiintäkter, transportintäkter, ökade arbetstillfällen, ökad kunskap inom filmområdet samt ökat intresse för Åland som resmål samt.

MÅL: Satsningen på filmområdet utvecklas. Ett avtal med Filmregion Stockholm-Mälardalen tecknas som möjliggör utökade tjänster. Tjänsten som filmkommissionär inrättas.

HUR:

- Film- och medianämnden utvecklar satsningen på film samt utarbetar beskrivning för filmkommissionärens arbete (att ske i samarbete med Visit Åland och näringsavdelningen.)

6. Kulturdelegationens arbete, marknadsföring och information

Kulturdelegationens ärenden handläggs av två tjänstemän på kulturbyrån. Till sin hjälp och för att säkra armlängdsprincipen i beslutsfattandet har kulturdelegationen sakkunskap i form av konstnämnden, litteraturnämnden, sakkunniga inom musikområdet och film- och medianämnden. Kulturdelegationen ska arbeta lyhört för att fånga upp och åtgärda aktuella kulturfrågor och behov. Dagens arbetsmängd motiverar ökad personal.

Kännedom om kulturdelegationens arbete har under åren kommunicerats ut genom kommunträffar, arrangerande av föreläsningar och genom media. Kulturdelegationens hemsida har utarbetats för flexibel användning och informationssökning, bl.a. har ansökningsförfarandet har digitaliserats.

MÅL: Kulturdelegationens arbete ska vara ändamålsenligt, transparent, flexibelt, jämställt och jämlikt.

HUR:

- Underlag för beslut ska i större grad basera sig på statistik och utvärderingar.
- Kunskapsinhämtning och kontakt med kulturfältet sker genom branschvisa möten.
- Delegationens hemsida uppdateras och görs användbar, informativ och flexibel.
- Delegationen kommunicerar genom, i första hand, hemsidan www.kultur.ax.
- Genom att hålla tvärssektoriella möten.

7. Lagstiftning

Kulturdelegationens reglemente och lagstiftning med syftet att klargöra ansvarsfördelning och transparens i arbetet, ska komma i mål under mandatperioden.

MÅL: Lagen för Ålands kulturdelegation motsvarar dagens arbetsförutsättningar, ansvarsfördelning och behov.

HUR:

- Genom att lagen om Ålands kulturdelegation samt reglementet revideras.

Åtgärdsförslag för kommande mandatår

Kommentar: Som det nu är arbetar delegationen bakvänt så att budgeten framställs före handlingsplanen och inte tvärtom. Åtgärdsförslagen för kommande mandatår gör det möjligt att parallellt med kommande budgetprocess föra fram nya åtgärder. En möjlig översyn av det kulturpolitiska programmet samt en långsiktig strategi för kulturdelegationens arbete kan bli ett resultat av revideringen av delegationens reglemente.

Kultur för, med och av barn och unga

- Initiera en landskapskonstnär/samordnare inom barnkultur att arbeta på ett övergripande plan med att utveckla och koordinera ett kvalitativt utbud av kultur för med och av barn.
- Rikta insatser som gör det möjligt att erbjuda eftermiddagsverksamhet tillsammans med professionella konstnärer, i skolans lokaler. För ändamålet instiftar delegationen ett särskilt stöd och utformar kriterier för "kultur i skolan".

- Initiera en kulturhelg där föreningar och institutioner samarbetar kring presentation av sin verksamhet och prova på verksamheter.
- Uttala särskilda krav på föreningar som erbjuder undervisning för barn och unga att följa uttalade "läroplaner".

Kultur och hälsa

- Inventera och göra en sammanställning/katalog av konstnärer och kulturarbetare som är särskilt intresserade av att medverka på institutioner och omsorgshem. Uppdraget kan ges åt en högskolepraktikant. Sammanställningen kan publiceras på kulturdelegationens hemsida att användas av omsorgshem vid planering av kulturprogram.

Lagstiftning

- En översyn av samtliga kulturlagar görs.